

Polítiques culturals i gènere: reflexions i eines d'acció

Published by [Interacció](#) [1] on 22/10/2019 - 11:54 | Last modification: 30/09/2021 - 15:21

Des del [Centre d'Estudis i Recursos Culturals](#) [2] amb la col·laboració de l'[Oficina de les Dones i LGTBI](#) [3] hem proporcionat un espai d'encontre per tal de parlar, aprendre i reflexionar al voltant de les polítiques culturals i el gènere. Enfocat a tècnics i tècniques municipals de les àrees de cultura i igualtat, les Jornades s'han repartit en tres dies amb continguts molt diversos. Les ponents encarregades de conduir les jornades han estat [Joana Masó](#) [4], professora de Literatura Francesa a la Universitat de Barcelona i investigadora de la Càtedra Unesco 'Dones, desenvolupament i cultures' i [Carla Alsina](#) [5] coordinadora de l'Ateneu Popular de Nou Barris i consultora en l'àmbit de la defensa dels drets humans des d'una perspectiva de gènere interseccional.

El **primer dia de la Jornada**, Joana Masó va dur a terme una **sessió dedicada a la reflexió teòrica sobre la relació entre cultura i gènere**, on hi van intervenir molts elements inspiracionals, sobretot centrats en la producció artística. Començant per un recorregut historiogràfic que permet conèixer quin és el camí que han viscut les polítiques públiques i al seva relació amb el gènere. Aquest repàs permet, a la fi, crear un mapa de quina és la producció cultural que incorporin els debats del gènere. Algunes de les **conclusions més interessants** d'aquest primer apartat més teòric son les següents:

- Es remarca la importància de **la cultura com a pràctica democratitzadora, un espai de batalla, de possibilitat per a noves formes d'igualtat**.
- Per altra banda, el **gènere ha de ser un compromís, una manera de relacionar-nos**, no una perspectiva, sinó una mirada global i transversal.
- La introducció de les **polítiques de la diferència fan que que la incorporació de les dones al cànon esdevingui un acte transformador**.

Seguidament, un repàs per les produccions culturals que polititzen la representació visual fa que la nostra mirada s'ampliï afegint així nous referents al nostre bagatge artístic. El recorregut artístic, sobretot per artistes visuals dels anys 60 i 70, ens ensenya la necessitat d'entendre produccions culturals que problematitzen els cossos normatius, les representacions visuals estàndards i cerquen amb les seves obres la seva dissidència amb el sistema patriarcal.

Ella (1966) Niki de Saint-Phalle

D'aquest recull artístic, algunes de les reflexions que van sorgir van ser:

- La dona sempre acumula desigualtats interseccionals.
- El cos sempre ha estat un suport sobre el qual denunciar la desigualtat.

Finalment, Masó ens insta a pensar quins son **els reptes que el gènere proporciona a les polítiques culturals**. **Ella ho distribueix en tres conceptes clau: interseccionalitat, performativitat i competència pública**. El concepte d'interseccionalitat és un aspecte clau per a fer polítiques públiques actualment. Recuperem la declaració de Judit Butler on diu que actualment **les polítiques públiques no són feministes si no són interseccionals**. Lligat a això, ha d'existir clarament un sentit performatiu, on es **facin polítiques no només des de la constatació sino que puguin produir, transformar**. Això es pot fer des de la mediació, la participació, la reflexió, el debat, la crítica... **Tota aquesta transformació, aquesta debat i reflexió no es pot quedar en això sinó que s'ha de traslladar al debat públic**, i això és responsabilitat de la competència pública. S'ha de fer de maneres que aquestos debats incideixin en els debats públics presents.

La **segona sessió de les Jornades** va ser conduïda per Carla Alsina, la qual es va iniciar amb la configuració d'un **marc teòric per tal d'establir conceptes claus** entre les assistents. D'aquest context teòric es van tractar conceptes com ara el **sistema sexe-gènere** sobre el qual es basen totes les teories feministes i les accions polítiques posteriors. També s'han treballat conceptes com ara els **estereotips de gènere, la socialització del gènere, la divisió sexual del treball, les construccions socials i les seves exclusions**. Derivat de la part més teòrica en sorgeix la necessitat d'establir quins son els instruments per tal de promocionar la igualtat, i d'entre tots ells en destaca la figura de l'anomenat **'mainstreaming' de gènere o transversalitat**. Arran d'aquest concepte

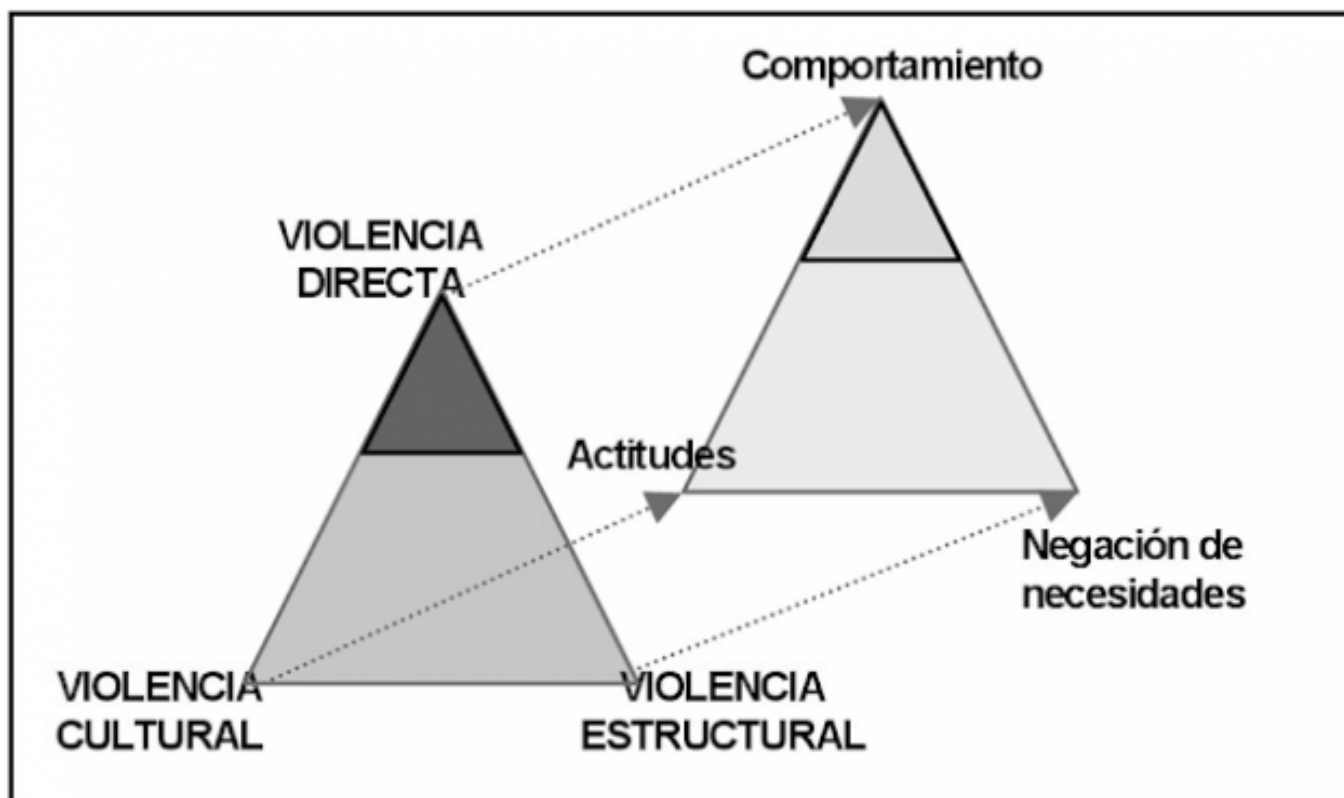
apareix un debat molt interessant, on s'expliquen experiències sobre com treballar la mirada transversal des de l'administració. Es conclou que:

- La transversalitat de gènere és un aspecte clau per tal d'aconseguir polítiques públiques efectives.
- El caràcter transversal necessari **xoca** en múltiples ocasions amb la manera de treballar de l'administració pública.
- L'interès polític juga un paper massa rellevant en l'àmbit del gènere i de la seva aplicabilitat.

Aquesta és una de les moltes problemàtiques que sorgeixen després d'obrir el debat sobre com incorporar la mirada de gènere a les polítiques públiques local. A la propera sessió es buscarà d'abordar la solució a aquests problemes.

A la tercera i última sessió, la ponent Carla Alsina, **presenta diverses eines per tal de fer front les possibles problemàtiques relacionades amb l'àmbit del gènere**. En primer lloc presenta la "[Guia per a l'elaboració de protocols davant de violències sexuals en espais públics d'oci](#) [6]" elaborat per l' [Oficina de Dones i LGTBI](#) [7] de la Diba juntament amb [Creación Positiva](#) [8]. Es presenta aquesta Guia com a eina útil per tal de desenvolupar protocols als ajuntaments. Aquesta Guia obre el **debat sobre els usos dels protocols**, els quals moltes vegades no són prou efectius en ambients com les festes majors. La majoria d'assistents afirmen tenir protocols contra violències sexuals, però també expressen que es podrien dur a terme moltes més iniciatives a més nivells per tal d'aconseguir unes festes populars més inclusives.

Seguidament es reflexiona sobre el **que es considera violència dins de l'àmbit de gènere**, i el cert és que no es considera violència la desigualtat fins que no apareix la discriminació. De violències n'hi ha de molts tipus, com explica el triangle de Johan Galtung:

El triangle de la violència és un concepte introduït per Johan Galtung

Dins de l'àmbit de les violències masclistes **les organitzacions poden intervenir a través de:**

- Protocols d'oci i punts liles
- Formacions a la ciutadania
- Permetre que organitzacions feministes del poble o ciutat iniciïn un debat social
- Treballar amb la programació dels locals d'oci nocturn
- Treballar amb les entitats culturals de la ciutat o poble

Per tal d'inspirar a les assistents i aconseguir més transversalitat en les polítiques culturals, s'enumeren un seguit d'**eixos de treball vers una cultura més feminista:**

- Entendre la cultura com a cala impulsor de la igualtat.
- Aconseguir més representació femenina en les institucions públiques que desenvolupin polítiques culturals.
- Fomentar la creació artística i intel·lectual des d'una perspectiva feminista.
- Enriquir i fomentar el patrimoni cultural femení.
- Donar suport al paper de la dona i el lideratge professional en el món cultural.

Pel que fa a les **entitats culturals**, per tal de tenir una actitud més transversal en les seves iniciatives es presenten els següents **eixos seguint les fases de creació d'un projecte de l'entitat**:

- Identificació del projecte:
 - evitar que el nom, la proposta, etc. sigui sexista.
 - analitzar les necessitats que cobreix i veure si hi ha diferències entre sexes.
 - Comprovar si segueix estereotips discriminatoris
- Definició projectes, acció o servei:
 - Tenir cura del llenguatge
 - La diferenciació de sexes quines necessitats cobreix?
 - Tenir cura del disseny gràfic (no caure en estereotips)
- Pla de difusió o divulgació:
 - Analitzar el mercat amb dades diferenciades per sexe.

- Analitzar demandes i necessitats tenint en compte els rols de gènere.
- Treballar canals de comunicació tenint en compte un ús diferenciat de dones i homes.

Cal tenir també en compte que **el paper de les entitats i el de l'Administració son diferents**. Mentre que el de les entitats és el de denunciar les mancances i les vulnerabilitats, així com el d'insistir en les seves necessitats, el paper de l'administració i organitzacions públiques és el de socialitzar, formar en l'àmbit de gènere, i, al cap i a la fi, contribuir per generar una cultura crítica i sensibilitzada.

Tenint en compte totes aquestes eines i el paper que poden les persones involucrades dins de l'Administració pública, es conclou que **existeixen multiplicitat d'escenaris i possibilitats per tal de combatre les desigualtats i discriminacions per qüestió de gènere**. Encara queda un llarg camí per recórrer, però no per això s'ha d'abandonar, ans al contrari, s'ha de tenir present que des de la transversalitat es pot fer pinya per aconseguir-ho.

Categories: Crònica

Tags: desigualtats culturals

Tags: estudis socials de la cultura

Tags: governança cultural

Tags: polítiques culturals

Tags: desenvolupament territorial

- [9]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/CIDOC/blogs/2019/politiques-culturals-genere>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://www.diba.cat/web/cerc>

[3] <https://www.diba.cat/web/directori/oficina-de-les-dones-i-lgtbi>

[4] <http://www.ub.edu/adhuc/ca/curriculum/joana-maso-illamola>

[5] <https://es.linkedin.com/in/carla-alsina-muro-0a91b943>

[6] <http://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/60917.pdf>

[7] <https://www.diba.cat/web/dones/lgtbi>

[8] <https://www.creacionpositiva.org/>

[9] <https://interaccio.diba.cat/node/8116>